

ACADEMIA ROMÂNĂ

**BULETINUL
INSTITUTULUI DE FILOLOGIE ROMÂNĂ
„A. PHILIPPIDE”**

Anul XII, nr. 4

IAȘI

octombrie–decembrie 2011

CUPRINDE:

- Activitatea departamentelor
- Manifestări științifice
- Granturi, proiecte, burse
- Cărți, ediții
- Studii, articole, recenzii
- Comunicări, conferințe, prelegeri
- Distincții, premii
- Aniversări
- In memoriam
- Varia

PROIECTE DE CERCETARE

În trimestrul al patrulea din 2011:

➤ **Departamentul de lexicologie-lexicografie** a continuat activitățile de documentare și fișare a lucrărilor din Bibliografia DLR pentru *Litera C* a Dicționarului. De asemenea, a continuat activitatea de corectare, completare, revizuire a Bibliografiei DLR, precum și cercetările privitoare la programele de susținere a redactării și scrierii DLR cu mijloace informatizate.

➤ La **Departamentul de dialectologie** s-a continuat redactarea și revizia hărților și a textelor de tip material necartografiat din volumul al IV-lea din **NALR. Moldova și Bucovina**: au fost introduse în baza de date redactările reprezentând 6 hărți analitice (răspunsurile la întrebările cu numerele 1494, 1510, 1511, 1512, 1513 și 1515 din Chestionarul NALR), precum și răspunsurile din anchetele la huțuli pentru un număr de 27 de hărți (din secțiunea 1467–1515 a Chestionarului NALR); au fost redactate și revizuite 6 hărți interpretative din secțiunea de hărți (1501, 1502, 1503,

1504, 1511, 1515) și 5 hărți interpretative rezultate din prelucrarea materialului necartografiat (1245, 1306, 1372, 1474, 1487); s-a efectuat revizia finală pentru 13 hărți analitice (1501, 1502, 1503, 1504, 1505, 1506, 1508, 1509, 1510, 1511, 1512, 1513 și 1515) și revizia întâi pentru 20 texte de tip material necartografiat din două secțiuni ale volumului, după cum urmează: a) răspunsurile la întrebările cu nr. 1325, 1345, 1346, 1349, 1350, 1352, 1353, 1355, 1500, 1507, 1514; b) 1408, 1409, 1410, 1412, 1416, 1421, 1425, 1427, 1428.

➤ La tema de plan *Micul Dicționar Toponimic al Moldovei (România). Istoric și etimologic* au fost redactate 145 de pagini. A continuat revizia I a materialului redactat (165 pagini), refacerea articolelor după revizia I (cca 300 pagini), revizia a II-a (cca 225 pagini). În paralel, a fost continuată documentarea istorică, geografică și lingvistică (cca 1.000 fișe).

➤ La Departamentul de istorie literară s-a continuat lucrul la ediția a II-a a *Dicționarului general al literaturii române* (DGLR II). Pentru eficientizarea activității, au fost repartizate articolele cu autori ieșeni indisponibili către colaboratori externi de la Catedra de Istorie Literară a Facultății de Litere, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și către colegi de la Departamentul de etnologie din institut. S-au continuat verificările la volumele DGLR I (Victor Durnea, Florin Faifer, Dan Mănuță, Remus Zăstroiu); s-a realizat documentarea și redactarea a noi articole: *Ioan Mirea, Constantin Micu-Stavilă, Gelu Vlașin, Florina Zaharia, Radu Vancu* (Amalia Drăgulănescu, Sebastian Drăgulănescu, Șerban Axinte); au fost actualizate articole proprii din DGLR I (toți membrii departamentului). S-a lucrat, în continuare, la actualizarea și dezvoltarea **Bazei de date a DGLR** (Șerban Axinte, Nicoleta Borcea, Amalia Drăgulănescu, Sebastian Drăgulănescu, Ofelia Ichim). S-au primit noi răspunsuri la chestionarele pentru **Baza de date a diasporei literare românești** (Ofelia Ichim). De asemenea, s-a alcătuit o listă cu scriitori români din diaspora incluși în DGLR I, în vederea reluării articolelor referitoare la aceștia (Gabriela Drăgoi, Remus Zăstroiu).

➤ **Departamentul de etnologie** a continuat sistematizarea și analiza documentelor din arhivă, în vederea redactării lucrărilor *Obiceiuri agrare din Moldova. Tipologie și corpus de texte* (Silvia Ciubotaru), *Obiceiuri funebre din Moldova. Tipologie și corpus de texte* (Ion H. Ciubotaru) și *Obiceiuri de iarnă din Moldova. Tipologie și corpus de texte* (Ioana Repciuc). A fost finalizată și pregătită pentru tipar lucrarea *Obiceiuri de naștere din Moldova. Tipologie și corpus de texte* (Adina Ciubotariu).

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

◆ Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, prin Centrul de Studii Biblico-Filologice „Monumenta linguae Dacoromanorum”, împreună cu Institutul de Filologie Română „A. Philippide” și Asociația de Filologie și Hermeneutică Biblică din România, cu sediul în Iași, au organizat, în perioada 4–5 noiembrie 2011, cea de-a doua ediție a Simpozionului național *Explorări în tradiția biblică românească și europeană*. Lucrările simpozionului s-au desfășurat la Filiala Iași a Academiei Române iar programul manifestării poate fi consultat la următoarea adresă electronică: <http://www.philippide.ro/pages/ProgramSimpozionMLD2011Final.pdf>.

GRANTURI, PROIECTE, BURSE

◆ CS III dr. Șerban Axinte a continuat activitatea de cercetare în cadrul proiectului intitulat *Poetici ale romanului european reflectate în critica românească postbelică*, ca bursier al Școlii postdoctorale a Academiei Române „Valorificarea identităților culturale în procesele globale”, proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 (Contract POSDRU/ 89/1.5/S/59758; perioada bursei: 01.02.2011 – 31.01.2013). Pentru documentare la tema propusă, Șerban Axinte efectuează un stagiu de cercetare la Universitatea din Calabria (Italia), între 1 noiembrie 2011 și 31 ianuarie 2012.

◆ CS dr. Adina Ciubotariu a început cercetările în cadrul proiectului CNCS-UEFISCDI cu titlul *Situația actuală a memoriei colective în cazul obiceiturilor de naștere din Moldova*, cod PN-II-RU-Pd-2011-3-0086.

◆ CS III dr. Elena Dănilă, CS drd. Ana-Veronica Catană-Spenchiu, CS dr. Marius-Radu Clim și CS drd. Marius Răschip au continuat activitatea de cercetare la proiectul *CLRE. Corpus lexicografic românesc esențial. 100 de dicționare din bibliografia DLR aliniate la nivel de intrare și la nivel de sens* (2010–2013, contract CNCS-UEFISCDI, cod TE_246/2010, nr. 55/28.07.2010).

◆ CS I dr. Cristina Florescu a continuat activitatea de cercetare în cadrul proiectului CNCS cu titlul *Terminologia românească meteorologică (științific vs popular) a stărilor atmosferice. Studiu lingvistic* (PN-II-ID-PCE-2011-3-0656, perioada 2011–2014), proiect la care mai colaborează CS II dr. Laura Manea, CS III dr. Elena Dănilă și CS III dr. Florin-Teodor Olariu; a continuat colaborarea la proiectul internațional *Dictionnaire Étymologique Roman* (DÉRom). *Première phase : le noyau panroman*

(subvenționat de *Agence nationale de la Recherche*, Franța și *Deutsche Forschungs-gemeinschaft*, Germania), efectuând revizia pentru România de sud-est a articolelor */d'ek-e/ și */'kuer-e/ (cf. <http://www.atilf.fr/DERom>).

♦ În cadrul aceluiași proiect internațional, *Dictionnaire Étymologique Roman (DÉRom). Première phase: le noyau panroman*, prof. univ. dr. Eugen Munteanu, CS II dr. Laura Manea și CSI III dr. Florin-Teodor Olariu au continuat activitatea de cercetare.

♦ Prof. univ. dr. Eugen Munteanu a obținut finanțare pentru proiectul CNCS cu titlul *Prima traducere românească a Septuagintei, operă a lui Nicolae Milescu (MS. 45 BAR Cluj). Ediție critică, studii lingvistice și filologice* (cod proiect 1578); coordonator al proiectului *Centrul de Studii Biblice „Monumenta linguae Dacoromanorum”*, proiect interdisciplinar finanțat din fondurile extrabugetare de Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (2008–2014); expert în cadrul proiectului *Rețea transnațională de management integrat al cercetării postdoctorale în domeniul Comunicarea științei. Construcție instituțională (școala postdoctorală) și program de burse (CommScie)*, finanțat din fonduri structurale la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (director de proiect: conf. dr. Dorin Popa) (POSDRU/89/1.5/S/63663, 2010–2013); expert în cadrul proiectului *Inovare și dezvoltare în programele doctorale și graduale universitare pentru adaptarea cercetării științifice la nevoile societății cunoașterii*, finanțat din fonduri structurale la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (director de proiect: prof. dr. Gheorghe Iacob) (2009–2011).

♦ CS I dr. Ofelia Ichim și CS III dr. Florin-Teodor Olariu au continuat activitatea în cadrul grantului *Diaspora românească din Budapesta (1989–2010). O analiză socio-culturală*, un proiect interacademic ce se desfășoară ca urmare a unui acord de colaborare între Institutul de Cercetări Lingvistice al Academiei de Științe a Ungariei din Budapesta și Institutul de Filologie Română „A. Philippide” al Academiei Române din Iași, pentru perioada 2010–2012. În acest an, cei doi cercetători au efectuat o nouă deplasare la Budapesta, în perioada 1–14 noiembrie 2011, în cadrul căreia au continuat interviurile de tip „povestea vieții” cu respondenți de diferite vârste și paliere de pregătire profesională. Interviurile s-au desfășurat la sediul Institutului de Cercetări Lingvistice din Budapesta, la ele participând și dna CS I dr. Anna Borbély, ca partener în proiect.

♦ CS III dr. Florin-Teodor Olariu a continuat activitatea de cercetare în cadrul proiectului intitulat *Practici, reprezentări și comportament (socio)lingvistic în context minoritar. Strategii euristice și perspective metodologice în analiza dimensiunii lingvistice a fenomenului migraționist contemporan*, ca bursier al Școlii postdoctorale „Societatea

cunoașterii – cercetări, dezbateri, perspective”, ID 56815 (perioada bursei: iunie 2010–martie 2012).

♦ CS III dr. Florin-Teodor Olariu, CS III dr. Veronica Olariu și CS dr. Marius-Radu Clim au continuat activitatea de cercetare în cadrul proiectului CNCS–UEFISCDI cu titlul *Atlasul lingvistic audiovizual al Bucovinei (ALAB). Prima fază* (TE_244, perioada 2010–2013).

♦ CS dr. Ioana Repciuc a început cercetările în cadrul proiectului CNCS–UEFISCDI cu titlul *Elemente de religiozitate populară în riturile românești ale apei. O perspectivă socio-antropologică*, cod PN-II-RU-PD-2011-3-0220.

♦ În competiția din noiembrie 2011 a Programului „Parteneriate” (PCCA), finanțat de UEFISCDI, au depus proiecte, în calitate de coordonatori sau colaboratori, mai mulți cercetători din cadrul Institutului. Astfel, prof. univ. dr. Stelian Dumistrăcel a depus, în calitate de director de proiect, aplicația cu titlul *Effects of globalization reflected in specialized communication, with reference to Romanian terminologies in socially relevant domains; a pragmalinguistic approach*, din a cărei echipă de cercetători fac parte CS I dr. Doina Hreapcă, CS I dr. Gabriela Haja, CS II dr. Luminița Botoșineanu și analist programator Mona Corodeanu; de asemenea, în cadrul proiectului depus de Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” cu titlul *Advanced Technology for Acquiring, Storage and Processing Romanian Linguistic Resources* (director de proiect: prof. univ. dr. Dan Cristea), CS I dr. Gabriela Haja este responsabil din partea Institutului de Filologie Română „A. Philippide”.

CĂRȚI, EDIȚII

♦ *Monumenta Linguae Dacoromanorum. Biblia 1688. Pars 9: Paralipomenon I, Paralipomenon II*. Coordonator: **Eugen Muneanu**. Autori: Ștefan Colceriu, **Elena Dănilă**, **Mioara Dragomir**, Ioan-Florin Florescu, Ana-Maria Gânsac, **Gabriela Haja**, Elsa Lüder, Maria Moruz, **Eugen Munteanu**, Sabina Rotenștein, Mădălina Ungureanu. Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2011;

♦ Șerban Axinte, *Definițiile romanului. De la Dimitrie Cantemir la G. Călinescu*, prefață de Antonio Patraș, Iași, Editura Timpul, 2011, 348 p.

♦ Victor Durnea, *Noi propuneri de recurs*, Iași, Editura Timpul, 2011, 280 p.

♦ Cristina Florescu a coordonat revista de cultură „Echidistanțe” (*Analogii*), nr. 10 (58)/ 2011, 132 p.

STUDII, ARTICOLE, RECENZII

- ♦ Șerban Axinte, *Modele ale criticii literare postbelice. E. Lovinescu, G. Ibrăileanu, G. Călinescu*, în „Philologica Jassyensia”, Anul VII, 2(14)/2011, p. 17–26; *Cine este marionetistul?*, în „Observator cultural”, nr. 598, 2011, p. 9.
- ♦ Luminița Botoșineanu, *De la atlasul lingvistic național la atlasele regionale: semnificația diferențelor* (în colaborare), în vol. *Studii de dialectologie, istoria limbii și onomastică. Omagiu domnului Teofil Teaha*, București, Editura Academiei Române, 2011, p. 219–242.
- ♦ Daniela Butnaru, *La toponymie anthroponymique du bassin hydrographique de la rivière de Nețm*, în vol. *Numele și numirea. Actele Conferinței internaționale de Onomastică*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2011, p. 393–398.
- ♦ Adina Ciubotariu, *The Persistency of Romanian Birth Beliefs*, în „Philologica Jassyensia”, an VII, nr. 1 (13), 2011, p. 73–82; *Romanian Beliefs and Rites of Pregnancy with Special Reference to Moldova*, în „Folklore”, vol. 122, nr. 3, 2011, Londra, p. 264–282; *Mana și sterilitatea – un antagonism feminin*, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei”, nr. XI, 2011, p. 173–194; recenzie la Adrian Poruciu, *Prehistoric Roots of Romanian and Southeast European Traditions*. Edited by Joan Marler and Miriam Robbins Dexter. Illustrated by Aneta Corciova. Sebastopol, Institute of Archaeomythology, 2010, în „Folklore”, vol. 122, nr. 3, 2011, Londra, p. 356–357; recenzie la *Caietele ASER*, nr. 5, 2009. *Interogații ale etnologiei actuale*, București, Editura Tracus Arte, 2010, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei”, nr. XI, 2011, p. 443–445; recenzie la I.C. Chițimia, *Studii și articole de folclor și folcloristică*, Drobeta Turnu Severin, 2010, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei”, nr. XI, 2011, p. 445–448.
- ♦ Silvia Ciubotaru, recenzii la: Sanda Golopenția, *Limba descântecelor românești*, București, Editura Academiei Române, 2007, p. 413–415; Norbert Fisch, *Legende și povestiri din Munții Apuseni*, Cluj-Napoca, Editura Tradiții Clujene, 2010, p. 453–456; Ludwig Adolf Staufe, *Basme populare din Bucovina. O colecție inedită*, București, Editura Saeculum I.O., 2010, p. 462–464, toate trei fiind publicate în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei”, nr. XI, 2011, și la Adina Hulubaș, *Trasee inițiatice în folclorul literar românesc. Structuri stilistice*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2009, în „Philologica Jassyensia”, nr. 1, 2011, p. 297–298.

- ♦ Ion H. Ciubotaru, recenzie la Grigore Crețu, *Basme populare românești*, București, Editura Saeculum I.O., 2010, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei”, nr. XI, 2011, p. 449–452.
- ♦ Marius-Radu Clim, *Les avantages de la lexicographie informatisée dans l'étude des emprunts lexicaux au français* (în colaborare), în vol. *Actes du Colloque international «Les emprunts au français dans les langues européennes»*, Editura Universitaria, Craiova, 2011, p. 132–144; *Towards a Romanian Lexicographic Corpus* (în colaborare), în „Philologica Jassyensia”, Anul VII, 2(14)/2011, p. 191–197; *Cercetări recente în domeniul informatizării atlaselor lingvistice românești* (în colaborare), în „Philologica Jassyensia”, Anul VII, 2(14)/2011, p. 233–244; recenzie la Michael Metzeltin, *Gramática explicativa de la lengua castellana. De la sintaxis a la semántica*, Wien, Praesens Verlag, 2009, 168 p., în „Philologica Jassyensia”, Anul VII, 2(14)/2011, p. 396–397.
- ♦ Elena Dănilă, *Les avantages de la lexicographie informatisée dans l'étude des emprunts lexicaux au français* (în colaborare), în vol. *Actes du Colloque international «Les emprunts au français dans les langues européennes»*, Editura Universitaria, Craiova, 2011, p. 132–144; *Towards a Romanian Lexicographic Corpus* (în colaborare), în „Philologica Jassyensia”, Anul VII, 2(14)/2011, p. 191–197.
- ♦ Amalia Drăgulănescu, *Din nou vorbește migdalul înflorit*, în „Cultura”, nr. 346, 2011, p. 14–15; *Un psalmist al bucuriei*, în „Dacia Literară”, XXII, 2011, nr. 6 (decembrie), p. 109–111.
- ♦ Sebastian Drăgulănescu, recenzie la vol. *Concepte în mișcare. Studii despre stadiul actual al criticii și istoriei literare*, prefață de Dan Mănuță, volum coordonat și îngrijit de Ofelia Ichim și Șerban Axinte, București, Editura Academiei Române, 2010, 464 p., în „Philologica Jassyensia”, Anul VII, 2(14)/2011, p. 385–387.
- ♦ Stelian Dumistrăcel, *Eufemismul subversiv de legitimare*, în vol. *Limba română: ipostaze ale variației lingvistice, II. Pragmatică și stilistică* (ed. Rodica Zafiu et alii), Editura Universității din București, 2011, p. 43–62; *De la atlasul lingvistic național la atlasele regionale: semnificația diferențelor* (în colaborare), în vol. *Studii de dialectologie, istoria limbii și onomastică. Omagiu domnului Teofil Teaha*, București, Editura Academiei Române, 2011, p. 219–242; *Teofil Teaha: rigoarea argumentării*, *idem*, p. 37–38; *Sever Pop (27 iunie 1901 - 17 februarie 1961: deștărarea și spațiul regăsirii de sine*, în „Dacia literară”, XXIII (serie nouă), nr. 99, p. 65–70; „*Anul Nou nu poate naște, de nu-i faci revelion*”, *idem*, nr. 100–101, p. 136–137; *În familia măștilor*, *idem*, nr. 102–103, p. 15–17; *Pensiile, adecă plățile carele cineva le capătă din milă?*, în „Cronica veche”, I (XLVI), nr. 9, octombrie 2011, p. 8; „*Nume sonore din lumea*

interlopă...”, *idem*, nr. 10, noiembrie 2011, p. 6; *Tot felul de „circi”*, *idem*, nr. 11, decembrie 2011, p. 6; un număr de 3 articole de cultivare a limbii, publicate, între 5 și 19 octombrie, la rubrica *Lumea cuvântului* din „Ziarul Lumina” (Iași).

♦ Cristina Florescu, *Meteodependența lexicală a românului aflat între atmosfera celestă și cea sufletească*, „Echidistanțe” (*Analogii*), nr. 10 (58) 2011, p. 115–129; „*Demonstrație*” între știință și protest social, „Timpul”, XI, nr. 151, octombrie, p. 20; *Imaginația lup*, „Timpul”, XI, nr. 152, noiembrie, p. 17; „*A ierna*”, „*a hiberna*” și alte responsabilități, „Timpul”, XI, nr. 153, decembrie, p. 20.

♦ Doina Hreapcă, *De la atlasul lingvistic național la atlasele regionale: semnificația diferențelor* (în colaborare), în vol. *Studii de dialectologie, istoria limbii și onomastică. Omagiu domnului Teofil Teaha*, București, Editura Academiei Române, 2011, p. 219–242.

♦ Dan Mănuță, *Orbitorul Tot*, în „Convorbiri literare”, CXLV, 2011, nr. 10, octombrie, p. 76–77; *Interviu*, în vol. *Interviurile „Bucovinei literare”*, îngrijit de Constantin Arcu și Sabina Fânaru, Suceava, Editura Universității „Ștefan cel Mare”, 2011, p. 61–67; *O contribuție valoroasă*, postfață la Cristian Livescu, *Eminescu și enigmele Caietului vienez*, Piatra Neamț, Editura Crigarux, p. 405–409; *Doinaș în actualitate*, în „Convorbiri literare”, CXLV, 2011, nr. 11, noiembrie, p. 63–65; *Forța imaginarului*, *idem*, nr. 12, decembrie, p. 61–64.

♦ Dinu Moscal, *Distincții primare în teoria câmpurilor lexicale la Trier*, în vol. *Filologie și bibliologie. Studii (In honorem Vasile D. Țâra)*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2011, p. 231–252; *Contribuția lui Eugenio Coseriu la evoluția conceptului de «câmp lexical»*, în „Philologica Jassyensia”, Anul VII, 2(14)/2011, p. 199–211.

♦ Eugen Munteanu, *Un eveniment filologic de excepție: publicarea unei versiuni românești din secolul al XVIII-lea a Bibliei, tradusă după Vulgata* (în colaborare), în vol. Gheorghe Chivu, Alexandru Gafton, Adina Chirilă (coord.), *Filologie și bibliologie. Studii în onoarea profesorului Vasile Țâra*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2011, p. 253–268; *G. Ibrăileanu despre limba literară*, în „Philologica Jassyensia”, Anul VII, 2(14)/2011, p. 103–111; *Un eșec artistic sau despre cum nu ar trebui pusă în scenă dramaturgia clasică*, în „Ziarul de Iași”, joi, 6 octombrie 2011, p. 7.

♦ Florin-Teodor Olariu, *Approaches to the “Model-Function” Relationship in Modern Linguistic Theories*, în „Analele științifice ale Universității «Ovidius»”. Seria Filologie, Constanța, nr. 1, 2011, p. 201–212; *Erving Goffman sau despre valențele scenic-ritualice ale interacțiunilor verbale cotidiene. Studiu de caz*, în „Buletin științific. Fascicula Filologie. Seria

A”, vol. XX, Baia Mare, 2011, p. 69–79; *Cartografia lingvistica romena: un secol de rezultate*, în „Bollettino dell’Atlante Linguistico Italiano”, seria III, nr. 34, Torino, 2010, p. 101–135; *La sociolinguistique de la migration – un (autre) regard sur l’univers migratoire*, în vol. *Limits of Knowledge Society. Proceedings of the International Conference, Iasi, 6–9 October 2010*, Iași, Institutul European, 2011, p. 239–246; *Cercetări recente în domeniul informatizării atlaselor lingvistice românești* (în colaborare), în „Philologica Jassyensia”, Anul VII, 2(14)/2011, p. 233–244.

- ♦ Veronica Olariu, *Cercetări recente în domeniul informatizării atlaselor lingvistice românești* (în colaborare), în „Philologica Jassyensia”, Anul VII, 2(14)/2011, p. 233–244.
- ♦ Ana-Maria Prisacaru, *Interferențe lingvistice româno-germane în antroponimia românească din Bucovina habsburgică (actualele teritorii românești)*, în vol. *Numele și numirea. Actele Conferinței internaționale de Onomastică*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2011, p. 89–94.
- ♦ Ioana Repciuc, *The Archaic Time Perception in Modern Times. An Ethnological Approach towards a Religious Minority*, în „Journal for the Study of Religion and Ideologies”, vol. 10, nr. 30/2011, p. 80–101; *Elemente de rit agrar în descântecurile românești*, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei”, XI, 2011, p. 195–220; *Elemente de rit acvatic în evoluția unei formule de origine creștină*, în „Memoria Ethnologica”, nr. 40-41, iulie-decembrie 2011, p. 74–83; *Profesorul Caraman la Institutul Român din Sofia*, în „Revista română”, nr. 65, 3/2011, Iași, p. 15–17; recenzii la: Adina Hulubaș, *Trasee inițiatice în folclorul literar românesc. Structuri stilistice*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2009, în „Anuar de Lingvistică și Istorie Literară”, Tom. XLIX–L, 2009–2010, București, Editura Academiei, 2011, p. 194–196; Nicolae Cojocaru, *Istoria tradițiilor și obiceiurilor la români*, vol. I, București, Editura Etnologică, 2008, „Anuar de Lingvistică și Istorie Literară”, Tom. XLIX–L, 2009–2010, București, Editura Academiei, 2011, p. 208–211; *Antroponimia estetică în viziunea profesorului Petru Caraman*, în revista „Însemnări ieșene”, Nr. 12, decembrie 2011, p. 52–57; Pamfil Bilțiu, Maria Bilțiu, *Calendarul popular – un corpus al obiceiurilor de peste an din județul Maramureș*, vol. II, Baia Mare, Editura Ethnologica, 2010, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei”, XI, 2011, p. 428–433; Karla Roșca, Horst Klusch, *Ceramica de breaslă, habană și manufacturieră din Transilvania*, Sibiu, Editura Honterus, 2010, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei”, XI, 2011, p. 456–461; „Folklore”, volume 122, number 1, April 2011, London, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei”, XI, 2011, p. 464–470.

COMUNICĂRI, CONFERINȚE, PRELEGERI

- ♦ Luminița Botoșineanu, *Bariere lingvistice și conceptul «Pharmaceutical Compliance»* (în colaborare), lucrare prezentată la al XI-lea Colocviu internațional al Departamentului de Limba română de la Universitatea din București: „Limba română: direcții actuale în cercetarea lingvistică”, 9–10 decembrie 2011.
- ♦ Adina Ciubotariu, *Privire comparativă asupra obiceiurilor de naștere din Moldova și de la sud de Dunăre*, comunicare susținută în cadrul Colocviilor Brăiloiu, ediția aVII-a, organizate de Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, București, 20–22 octombrie 2011; *O perspectivă etnologică posibilă asupra obiceiului sud-est european al rodinilor*, prezentare susținută la Conferința națională a Asociației de Științe Etnologice din România, București, 3–5 noiembrie 2011.
- ♦ Marius-Radu Clim, *Les avantages de la lexicographie informatisée dans l'étude des emprunts lexicaux au français* (în colaborare), la Colocviul internațional „Les emprunts lexicaux au français dans les langues européennes”, Craiova, 10–12 noiembrie 2011; *CLRE. The Essential Romanian Lexicographic Corpus* (în colaborare), la a VIII-a ediție a Conferinței „Resurse lingvistice și instrumente pentru prelucrarea limbii române”, București, 8–9 decembrie 2011.
- ♦ Elena Dănilă, *Les avantages de la lexicographie informatisée dans l'étude des emprunts lexicaux au français* (în colaborare), la Colocviul internațional „Les emprunts lexicaux au français dans les langues européennes”, Craiova, 10–12 noiembrie 2011; *CLRE. The Essential Romanian Lexicographic Corpus* (în colaborare), la a VIII-a ediție a Conferinței „Resurse lingvistice și instrumente pentru prelucrarea limbii române”, București, 8–9 decembrie 2011.
- ♦ Mioara Dragomir, *Verbul „a (se) voiera” și familia lexicală în Ms. BAR 45 – o foarte probabilă relație cu manuscrisul inițial al traducerii biblice a lui Nicolae Milescu Spătarul*, la Simpozionului național „Explorări în tradiția biblică românească și europeană”, Iași, 4–5 noiembrie, 2011; *Modalități de transmitere a mesajelor biblice în romanul „Antichrist”, de Ion Gheție, idem.*
- ♦ Amalia Drăgulănescu, *Caligrame postbacoviene în scrierile lui Virgil Mazilescu*, la Colocviul național cu participare internațională „Plurilingvism și interculturalitate”, Bacău, 6–7 octombrie 2011; *Inflexiuni biblice în lirica interbelică. „Cântecele pescarului Seled” de Alexandru Leontescu*, comunicare prezentată la Simpozionului național „Explorări în tradiția biblică românească și europeană”, Iași, 4–5 noiembrie, 2011; *Hyposthases*

corporelles de l'enfant universel dans „Souvenirs d'enfance” de Ion Creangă, la Simpozionul internațional CORPUS, ediția a VII-a, Timișoara, 27–28 noiembrie 2011.

♦ Sebastian Drăgulănescu, *Vers une poétique du corps dans l'oeuvre de Mihai Eminescu. Les deux Aphrodites*, la Simpozionul internațional CORPUS, ediția a VII-a, Timișoara, 27–28 noiembrie 2011.

♦ Stelian Dumistrăcel, *Barrières linguistiques, notamment au niveau terminologique, dans des domaines de communication à grand impact socio-culturel. Approche pragmatolinguistique* (în colaborare), la Conferința internațională „La formation en terminologie”, organizată de Academia de Studii Economice București, în colaborare cu Association Européenne de Terminologie, 3–4 noiembrie 2011; *Barriere lingvistice și conceptul «Pharmaceutical Compliance»* (în colaborare), lucrare prezentată la al XI-lea Colocviu internațional al Departamentului de Limba română de la Universitatea din București: „Limba română: direcții actuale în cercetarea lingvistică”, 9–10 decembrie 2011.

♦ Cristina Florescu, *Științific și popular în disocierile terminologice*, comunicare susținută la Colocviul Catedrei de Limba română a Universității din București, 17–18 decembrie 2011.

♦ Gabriela Haja, *Dicționarul tezaur al limbii române în format electronic, instrument pentru predarea și învățarea limbii române*, comunicare prezentată la Simpozionul Internațional „Grigore Bostan – 70. Probleme actuale de filologie română”, organizat la Universitatea Națională „Yuriy Fedkovych” din Cernăuți, 10–12 octombrie 2011; *O colecție de instrumente lexicografice* (în colaborare), lucrare susținută la cea de-a VIII-a ediție a Conferinței „Resurse lingvistice și instrumente pentru prelucrarea limbii române”, București, 8–9 decembrie 2011; *eDTLR – dezvoltări recente* (în colaborare), *idem*; *Extragerea de grupuri nominale pentru limba română folosind gramatici* (în colaborare), *idem*.

♦ Doina Hreapcă, *Barriere lingvistice și conceptul «Pharmaceutical Compliance»* (în colaborare), lucrare prezentată la al XI-lea Colocviu internațional al Departamentului de Limba română de la Universitatea din București: „Limba română: direcții actuale în cercetarea lingvistică”, 9–10 decembrie 2011.

♦ Ofelia Ichim, *Dicționarul general al literaturii române*, prelegere susținută, ca invitată, în cadrul Seminarului de Limba română al Universității E.L.T.E. din Budapesta, 8 noiembrie 2011.

♦ Cecilia Maticiuc, *F.M. Dostoievski în „Amintirile” Annei Dostoievskaia*, comunicare prezentată la Simpozionul național „Fiodor Dostoievski”, organizat în cadrul manifestării „Zilele culturii ruse”, în perioada 16–17

decembrie 2011, la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

♦ Dan Mănuță a prezentat medalionul **Alexandru Dima**, în cadrul Simpozionului „Memoria spațiului academic”, organizat de Muzeul Universității „Alexandru Ioan Cuza” pe data de 29 noiembrie 2011.

♦ Eugen Munteanu, *Utilitatea studiilor biblice pentru înțelegerea dinamicii evolutive a limbii române*, comunicare prezentată la Simpozionul internațional „Grigore Bostan – 70. Probleme actuale de filologie română”, Cernăuți, 10–12 octombrie 2011; *Bestiariu biblic. Câteva hapax legomena*, comunicare prezentată la Simpozionul național „Explorări în tradiția biblică românească și europeană”, ediția a II-a, Iași, 4–5 noiembrie 2011; *Elogiu magiștrilor*, conferință prezentată în cadrul ciclului „Conferințele Humanitas”, Iași, 18 noiembrie 2011.

♦ Florin-Teodor Olariu, *Principiul cooperării în analiza conversației – câteva considerații*, comunicare susținută la Conferința internațională „Significance and Interpretation within the Knowledge Based Society”, Baia Mare, 27–30 octombrie; *Lengua e identidad en el contexto de la migración – dos variables correlativas* (în colaborare), comunicare prezentată la Conferința internațională „Negociaciones de la identidad en los procesos migratorios”, Madrid, 26–28 octombrie 2011; *Emigrația românească recentă – câteva aspecte*, prelegere susținută, ca invitat, în cadrul Seminarului de Limba română al Universității E.L.T.E. din Budapesta, 8 noiembrie 2011; *Dinamica actelor conversaționale – între conflict și cooperare*, comunicare susținută în cadrul Conferinței internaționale „Rethinking Politics for the Knowledge Society”, Iași, 30 noiembrie – 3 decembrie 2011; *Informatizarea atlaselor lingvistice românești – soluții și perspective* (în colaborare), lucrare prezentată la Colocviul internațional „Limba română: direcții actuale în cercetarea lingvistică”, București, 9–10 decembrie 2011.

♦ Veronica Olariu, *Lengua e identidad en el contexto de la migración – dos variables correlativas* (în colaborare), comunicare prezentată la Conferința internațională „Negociaciones de la identidad en los procesos migratorios”, Madrid, 26–28 octombrie 2011; *Informatizarea atlaselor lingvistice românești – soluții și perspective* (în colaborare), lucrare prezentată la Colocviul internațional „Limba română: direcții actuale în cercetarea lingvistică”, București, 9–10 decembrie 2011.

♦ Ioana Repciuc, *Tipare magice românești în contextul romanității orientale*, lucrare susținută în cadrul Colocviilor Brăiloiu, ediția a VII-a, organizate de Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” din București, 20–22 octombrie 2011; *Relația dintre elementul popular și cel religios în cercetarea unui ritual sud-est european (Sfințirea apelor)*,

comunicare prezentată în cadrul Conferinței Asociației de Științe Etnologice din România, 3–5 noiembrie 2011.

ȘEDINȚELE LUNARE ale Institutului:

◆ Ședința din 23 noiembrie 2011:

◆ CS I Dr. Alexander RUBEL a susținut conferința *Cei patru apostoli au fost unul. Evanghelistul Luca și nașterea lui Iisus în perspectivă istorică.*

◆ CS III dr. Elena Dănilă, CS dr. Marius Clim și drd. Ana Catană-Spenchiu au susținut prelegerea *CLRE. Corpus lexicografic românesc esențial. Stadiul cercetării*, în care au fost prezentate rezultatele parțiale/ stadiul actual al cercetării din proiectul *CLRE. Corpus lexicografic românesc esențial. 100 de dicționare din bibliografia DLR aliniate la nivel de intrare și la nivel de sens*. Acest proiect își propune valorificarea unor rezultate din proiectul complex eDTLR, prin utilizarea, ca text de referință pentru aliniere, a Dicționarului tezaur în format electronic, și, mai ales, crearea unui corpus lexicografic românesc, ce va cuprinde 100 de dicționare (din secolul al XVII-lea până în prezent), aliniate la nivel de intrare și, parțial, la nivel de sens. Obiectivele generale ale proiectului *CLRE* sunt: 1. realizarea unei baze de date care să cuprindă dicționarele esențiale din Bibliografia DLR, aliniate la nivel de intrare și, parțial, la nivel de sens; 2. construirea unui mediu de programe care să permită consultarea interactivă a acestui corpus, care să se constituie într-un cadru modern de lucru și cercetare lexicografică, ușor adaptabil la o diversitate de obiective; 3. realizarea unei liste de cuvinte cvasi-exhaustive, pentru limba română, pornind de la corpusul aliniat; 4. creșterea vizibilității activității de cercetare a specialiștilor lingviști și informaticieni, în domeniul limbii române, prin promovarea rezultatelor obținute. Pentru realizarea cercetării din proiect au fost utilizate unele echipamente și programe informatice care au fost menționate și prezentate (scanner face-up Atiz BookDrive DIY, special pentru carte; cameră digitală Canon EOS 550D; Photoshop Extended CS5; Abbyy Fine Reader Engine – SDK FineReader Engine 9.0; RTL concurrent aggregated, 10.000 pagini A4 pe lună), ceea ce a dus la rezultate foarte bune atât în cazul dicționarelor mai vechi, cât și în cazul dicționarelor recente. În cadrul comunicării au fost prezentate și cele două stagii de formare la a XI-a ediție a *Workshop-ului în lexicografie și lexicologie computațională „LEXICOM 2011”*, Sankt Petersburg, Rusia, 14 – 18 iunie 2011, organizat de ABBYY InfoPoisk

LLC, Lexical Computing Ltd. și de Sankt Petersburg State University, unde doi dintre membrii echipei au asistat la o serie de prelegeri și de sesiuni practice în domeniile de interes. În cadrul Lexicom 2011 au fost prezentate și unele resurse și metode lexicografice noi, menite să faciliteze munca celor care realizează dicționare, dintre care menționăm aici: **Sketch Engine** (<http://the.sketchengine.co.uk/>) – serviciu web care are oferă o serie de instrumente pentru analiza și prelucrarea corpusurilor, cu un nivel adecvat de marcarea lingvistică (adnotare), și **Lingvo Content** – program de scriere de dicționare creat de cei de la ABBYY, Russia. Pornind de la informațiile primite și de la demonstrațiile practice la care cei doi membri ai echipei au asistat, au fost adunate o serie de date necesare realizării obiectivelor din proiectul CLRE.

DISTINCȚII, PREMII

♦ La 12 decembrie 2011, Muzeul Național al Literaturii Române a acordat dlui CS I dr. **Victor Durnea** Premiul „Perpessicius” *ex aequo* pentru îngrijirea ediției C. Stere, *În preajma revoluției*, vol. I–II, 2011, editată de Fundația Națională pentru Știință și Artă.

ASOCIAȚIA CULTURALĂ „A. PHILIPPIDE”

♦ A fost editată revista „**Philologica Jassyensia**”, Anul VII, Nr. 2 (14)/2011, Iași, Editura Alfa (<http://www.philologica-jassyensia.ro/>). Publicația este acreditată CNCS în categoria C și înregistrată în bazele de date CEEOL, EBSCO, DOAJ, FABULA, ULRICHSWEB, MLA, GOOGLE ACADEMIC. Ultimul număr al revistei poate fi consultat la adresa electronică: <http://www.philologica-jassyensia.ro/arhiva.php>.

ANIVERSĂRI

Dragoș Moldovanu – 70

Un portret „din interior” al lingvistului se creionează cu greutate, date fiind dimensiunile științifice ale personalității în discuție. Paradoxal, însă, în fapt el se construiește de la sine: fondator al unui departament la Institutul de Filologie Română „A. Philippide” din Iași, inițiator al unei direcții de cercetare, fundamentată pe o nouă teorie lingvistică, pe o nouă metodă de anchetă toponimică și pe norme lexicografice noi, aplicabile la studiul structural al

toponimiei. Adăugăm la acestea o probitate științifică dusă la extrem, lingvistul însuși fiind cel mai sever cenzor al rezultatelor propriei cercetări, cu complementul ei *sine qua non*, și anume convingerea că niciodată informația nu este suficientă – foamea de informație, o trăsătură definitivă. Nu ne putem imagina, însă, un om de știință autentic care să poată simți altfel. Din această combinație – probitate plus foame de informație –, a rezultat un specialist de o mare competență, un specialist al unei discipline aflate la interferența câtorva domenii: lingvistică generală (teoria numelui propriu), lexicologie, istoria limbii, mai exact istoria mai multor limbi – română, limbi slave, turcice, germanice –, istorie propriu-zisă, geografie, geografie istorică. Până în prezent le-a servit pe toate în mod remarcabil, prin studii și cărți (cca 35 de studii și 9 volume).

Dar întâlnirea lingvistului cu diverse domenii nu s-a petrecut doar prin medierea sus-menționatei discipline de graniță, ci și prin abordarea lor directă. Cunoașterea mai multor discipline lingvistice, conform convingerilor sale, este esențială pentru deschiderea perspectivei cercetătorului, oferindu-i acestuia sugestii salvatoare pentru domenii mai mult sau mai puțin apropiate de cercetare. Dovadă a „cuprinderii” pe care o are lingvistul la care ne referim o constituie diversitatea de probleme dezbătute și pentru care oferă soluții, probleme esențiale pentru istoria limbii, istorie și geografie în același timp (*Stratificarea genetică a toponimiei românești și problema continuității românilor; Repere metodologice în cercetarea toponimiei românești din perspectivă istorică; Criterii de delimitare a toponimelor românești în zone de bilingvism slavo-român*), pentru toponimie, lexicologie, lexicografie, istoria limbii (*Principii ale lexicografiei toponimice; Legile formative ale toponimelor românești cu radical antropomic. I. Formații de plural; Sufixul –ARI (pl. lui –AR) în toponimia românească. Origine, funcționalitate, dinamică; Motive creștine în toponimia Moldovei*), pentru dialectologie (*Un fenomen ignorat în anchetele dialectale: resemantizarea toponimelor*), pentru toponimia structurală (*Teoria câmpurilor toponimice (cu aplicație la câmpul hidronimului Moldova); De l’interpénétration des systèmes toponymiques; Sincronia și diacronia câmpurilor toponimice; Aspecte ale interpenetrației sistemelor toponimice: toponimele descriptive cu articol definit proclitic*), pentru geografia istorică, toponimie, istorie (*Tezaurul toponimic al României. Moldova. Volumul I, partea a 4-a, cuprinzând Toponimia Moldovei în cartografia europeană veche (cca 1395–1789)*), pentru stilistică (*Stilizarea citatului biblic în Divanul lui Dimitrie Cantemir; Oriental și clasic în stilistica frazei lui Cantemir; L’ésotérisme baroque dans la composition de l’„Histoire hiéroglyphique”*; *Premise ale unei stilistici structurale diacronice*) etc.

Lingvistul este de părere că elementul definitiv al toponomastului îl constituie rezultatele sale în domeniul etimologiei, domeniu în care, iarăși, a creat cu asupra de măsură, cu contribuții de toponimie slavă, turcică, romană etc., în studii ample publicate în reviste de specialitate de prestigiu din străinătate și din țară (*Completări la REW : lat. CLIVUS în română și în*

*graiurile ucrainene carpatice; Etimologia hidronimului MOLDOVA; Hidronime românești de origine slavă: BÂRLADUL, IALOMIȚA, JIJIA; Hidronime de origine veche turcică în sudul Moldovei; Toponime de origine romană în Transilvania și în sud-vestul Moldovei; The terminus post quem of the third Slavic palatalization of the velars as reflected in the etymology of the hydronym ‘Ιαλομιτα’ (=Ialomița), în „Indogermanische Forschungen”; Reconstructing an Old Slavic toponymic field: the base *birl- in Romanian toponymy and its historical implications, în „Zeitschrift für Slawistik”; Hydronyms of Old Turkish origin in the South of Moldavia, în „Beiträge zur Namenforschung”).*

Am încercat doar să schițăm personalitatea unui lingvist care și-a clădit opera cu temeinicie. În urmă cu câțiva ani, propunând noi înșine un articol la o revistă de onomastică din Franța (continuatoarea unei reviste înființate de Albert Dauzat), menționarea unor concepte de bază din teoria câmpurilor toponimice a avut un impact remarcabil, imediat: o avalanșă de întrebări asupra teoriei în discuție și asupra activității creatorului acesteia, din partea specialiștilor francezi. Cu atât mai mare ne-a fost mirarea (ca să folosim un eufemism) când un studiu monografic de geografie istorică și toponimie de calibrul celui din introducerea la partea a patra a volumului I al *Tezaurului toponimic*, studiul referitor la *Toponimia Moldovei în cartografia europeană veche (cca 1395–1789)*, nu a avut un impact similar aici, în țară, nefiind măcar nominalizat, dacă nu și câștigător al unui premiu al Academiei Române.

Mai adaugăm și faptul că a fost un îndrumător de doctorate, dar nu a aspirat la statutul de conducător de doctorate. Pe lângă aceasta, parafrazând o zicere a lui Negruzzi putem afirma că „pre mulți a ajutat” (studenți, cercetători la început de carieră sau în plină afirmare, cadre didactice universitare) prin angrenarea lor în proiectele de cercetare inițiate și (con)duse la bun sfârșit de lingvist. Statutul de profesor al Universității „Alexandru I. Cuza” din Iași din anii '90 a apărut ca un corolar al activității sale de jumătate de viață de la un Institut al Academiei Române. Iar cursurile, iarăși diverse, de toponimie, istoria limbii, lingvistică generală, gramatică comparată a limbilor indo-europene, pe care le-a oferit studenților au apărut firesc, la capătul unei lupte titanice cu materia și cu sine însuși. Este mai mult decât un exemplu pentru tinerii cercetători, este un ideal, deși atingerea idealului rămâne de cele mai multe ori o iluzie pentru noi, cercetătorii-muritori de rând.

Toate acestea trimit în mod evident la un singur nume și la o singură persoană, și anume la „domnul Dragoș Moldovanu” sau „domnul profesor”. Din partea colegilor și colaboratorilor de la Institut, unii dintre ei foști studenți ai săi, „La Mulți Ani !”, domnule Moldovanu, „La Mulți Ani !”, domnule profesor, la cei 70 de ani împliniți și multă sănătate și putere de muncă pentru toate proiectele viitoare!

CS II dr. Vlad COJOCARU

IN MEMORIAM

La despărțirea de Profesorul Vasile Arvinte (1927–2011)

Nu este ușor să găsești cuvintele potrivite și cu înțelesuri depline, atunci când încerci să rezumi într-o schiță de portret intelectual o existență încheiată în datele sale concrete, lumești, mai ales dacă darul orațiunii funebre lipsește. Pe profesorul V. Arvinte l-am evocat și elogiat în chiar paginile acestui „Buletin” în alte două momente calendaristice, deci convenționale, dar nu formale și encomiastice. La împlinirea vârstei de 75 de ani și, apoi, după încă un lustru de viață, am considerat că trebuiau trase linii sub sume de titluri și de preocupări, pentru a le aduna într-un popas de evaluare, dar, mai ales, trebuiau trasate contururi ce definesc, adică disting în masa de clipe și episoade, gesturi și atitudini, cuvinte și cărți, un chip, o *persona* ce se impune, de la sine și nu prin zel autoritar, ca o personalitate. Nu făceam atunci un bilanț final, fiindcă vedeam și știam că Profesorul nu dădea semne că, intrând în alt deceniu de viață, se mulțumea să privească în urmă cu sentimentul lucrului bine făcut și încheiat. Porțile șantierului nu erau încă închise, ci, dimpotrivă, nesfârșitul spațiu al cercetării îl provoca cu chemări ademenitoare spre alte monumente de limbă românească. Volumul *Normele limbii literare în opera lui Ion Creangă* fusese publicat, în anul 2002, dar, pentru închiderea triumphiului de aur al literelor române, așteptau încă deschise paginile lui Caragiale și Eminescu, pentru a fi investigate cu aceeași pricepere și erudiție filologică și lingvistică. În anii 2007 și 2008, sub titluri similare, apăreau ultimele cărți ale Profesorului consacrate spiritelor tutelare ale scripturilor române. Între studiile privitoare la obârșiile îndepărtate ale limbii noastre, parcurgând apoi etape ale diverselor împrumuturi lexicale și sintagmatice prin care ființa vie a limbii se străduia să intre în tipare scrise și orale (norme, fără de care mișcarea de înnoire perpetuă a limbii vorbite nu poate genera o structură mai înaltă de gândire și simțire națională), oprindu-se la momente de răscruce, precum cel marcat de *Biblia de la București* (1688), și intrând ca într-un liman în Opera lui Eminescu, fiindcă puterile unui om nu pot cuprinde totul, stăruința magistrului Vasile Arvinte a parcurs, în sinteze esențiale, întreaga panoramă a variației diacronice, diatopice și diastratice a limbii române. În altfel de sinteze decât acelea clasice, întrupate în tratatele de istorie a limbii, dar nu mai puțin erudite și necesare.

Intrând și el acum în spațiul fără timp al eternității, Profesorul, renunțând la prezența sa fizică printre noi, s-a așezat (în ziua de 11 decembrie 2011) pe o alee simbolică de statui imaginare, obligându-ne să ne potrivim pașii și să jalonăm drumul regal al filologiei ieșene de la A. Philippide la G. Ivănescu, în curând centenar în memoria noastră, și de la acesta la Vasile Arvinte. Nume pe care nu avem voie să le uităm, dacă nu vrem să renunțăm, în curând, chiar la propria noastră identitate lingvistică și culturală.

Prof. univ. dr. Mircea CIUBOTARU

Leon Volovici
(1938 – 2011)

În ultimii ani, colegul și prietenul nostru Leon Volovici s-a luptat cu o maladie gravă, care, din nefericire, până la urmă l-a învins. Discreția, demnitatea, interesul pentru actul de cultură, bucuria discuției constructive și amicale, profesionalismul superior cu care cerceta viața literară a secolului al XIX-lea și, înainte de toate, modul inteligent, colegial, lipsit de prejudecăți și devotat cauzei comune în care s-a integrat, începând din anul 1964, grupului de cercetători ai departamentului de istorie literară al Institutului „A. Philippide” sunt tot atâtea trăsături ale personalității sale, așa cum noi le-am păstrat în amintire după despărțirea din 1984.

S-a născut la Iași, în familia unui meșter fierar care și-a crescut cei trei copii muncind din greu. Elev al Școlii primare „Junimea”, apoi al Liceului Național, în 1962 devine licențiat al Facultății de Filologie a Universității „Alexandru Ioan Cuza”. Timp de doi ani (1962–1964) după absolvire, va fi profesor la Școala generală din Bivolari, județul Iași. Se transferă apoi, prin concurs, la Centrul de Lingvistică, Istorie Literară și Folclor din Iași. Aici se alătură grupului de tineri cercetători care, în anii următori, vor începe munca de pregătire a *Dicționarului literaturii române de la origini până la 1900*. Obține, în 1975, titlul de doctor cu teza *Scriitorul. Apariția și evoluția lui în perioada de constituire a literaturii române moderne*, publicată sub titlul *Apariția scriitorului în cultura română* (1976) și primită cu interes de critica de specialitate. Coautor și membru în comisia de coordonare și revizie a *Dicționarului* citat mai sus, apărut în 1979, va participa în continuare la lucrările preliminare ale *Dicționarului general al literaturii române*, la care va fi și unul dintre autori. Colaborează, totodată, cu studii de istorie literară, articole și recenzii la publicații precum „Anuar de lingvistică și istorie literară”, „Cronica”, „Revista cultului mozaic”, „Convorbiri literare”, „Cahiers roumains d'études littéraires” ș.a.

Stabilindu-se, din 1984, în Israel, la Ierusalim, este, mai întâi, cercetător la Institutul Yad Vashem, unde se ocupă de istoria antisemitismului și a Holocaustului, și își reia activitatea publicistică în calitate de redactor al revistei „Romanian Jewish Studies”, precum și aceea de colaborator al emisiunilor în limba română ale postului de radio *Kol Israel*. Continuă, de asemenea, să publice în „Minimum” (Tel Aviv), „Revista noastră” (Tel Aviv), iar după 1990 în „România literară”, „Contemporanul – Ideea europeană”, „Dilema” ș.a., fiind și unul dintre inițiatorii Societății de Studii „B. Fondane – B. Fundoianu” (Paris – Ierusalim), al seriei de colocvii internaționale dedicate lui Fundoianu și al revistei „Cahiers Benjamin Fondane”. Împreună cu C. Safirman organizează „Cercul cultural al originarilor din România” și o serie de întâlniri cu oameni de cultură din Israel, din România sau emigrați în alte țări. Rezultatul acestei inițiative s-a concretizat în volumele *Întâlniri la Ierusalim* (2001) și *Noi întâlniri la Ierusalim* (2007).

Din 1989 trece la Institutul de Iudaism Contemporan al Universității Ebraice din Ierusalim și va colabora la Centrul Vidal Sassoon pentru Studiul Antisemitismului și la Centrul pentru Studiarea Evreimii Române, instituții care aparțin aceleiași universități. În paralel, ține un curs de istorie a evreilor din România în secolul al XX-lea pentru studenții de la Master în Iudaism Contemporan, precum și cursuri modulare în cadrul Departamentelor de studii iudaice de la Universitățile din București și Cluj. Ca rezultat al preocupărilor și cercetărilor sale, îi apare cartea *Nationalist Ideology and Antisemitism: the Case of Romanian Intellectuals in the 1930s* (Oxford, 1991), tipărită și în limba română sub titlul *Ideologie naționalistă și problema evreiască: eseu despre formele antisemitismului intelectual* (București, 1995). A editat, împreună cu Gabriela Omăt, *Jurnal. 1935–1944*, de Mihail Sebastian (București, 1996), împreună cu Remus Zăstroiu, *Iudaism și elenism*, de B. Fundoianu (București, 1999), împreună cu C. Safirman, *Amintirile unui intelectual evreu din România*, de Arnold Schwefelberg (București, 2001) și împreună cu Camelia Crăciun, *Eseuri despre iudaism: mărturii de ieri și de azi*, de Eugen Relgis (București, 2011).

Pentru *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900* a fost distins, alături de ceilalți autori, cu Premiul „Timotei Cipariu” al Academiei Române (1979), iar pentru editarea *Jurnalului* lui Mihail Sebastian, cu Premiul Uniunii Scriitorilor din România (1996).

CS I dr. Remus Zăstroiu, CS I dr. Florin Faifer

VARIA

- ◆ CS I dr. Gabriela Haja a coordonat „Grupul de lucru pentru elaborarea procedurii de sistem privind evaluarea performanțelor profesionale în domeniul cercetării științifice”, numit de către Comisia de Monitorizare, Coordonare și Îndrumare Metodologică a Implementării și/sau Dezvoltării Sistemului de Control Intern/ Managerial (SCM) a Academiei Române, Filiala din Iași, în ședința din 23 noiembrie 2011.
- ◆ CS I dr. Gabriela Haja a făcut parte din comisia de susținere publică a tezei de doctorat cu titlul *Contribuții la prelucrarea limbii române folosind metode de analiză a discursului*, elaborată de Corina Forăscu, în vederea obținerii titlului de doctor în informatică, sub coordonarea științifică a dlui prof. univ. dr. Dan Tufiș, m. c. al Academiei Române.
- ◆ Departamentul de istorie literară a organizat, pe data de 28 octombrie 2011, o nouă ediție din cadrul proiectului *Scriptores in Academia*, realizată în colaborare cu Facultatea de Litere a Universității „Alexandru Ioan Cuza”, invitatul acestei ediții fiind poetul Emil Brumaru (responsabil de proiect: CS III dr. Șerban Axinte).
- ◆ Cu data de 1 octombrie 2011, CS I dr. Florin Faifer a ieșit la pensie, continuând să lucreze, însă, cu titlu benevol la ediția a II-a a DGLR, în calitate de colaborator extern.

- ♦ CS I dr. Ofelia Ichim și CS III dr. Florin-Teodor Olariu au făcut, pe 7 noiembrie 2011, o vizită de lucru, în cadrul proiectului interacademic la care participă, la Ambasada României la Budapesta pentru a prezenta dlui Ambasador Alexandru Victor Micula și dlui Secretar Lucian Casone rezultatele parțiale obținute până acum. De asemenea, cei doi cercetători români au fost invitați, pe data de 8 noiembrie, să țină câte o conferință în cadrul Lectoratului de Limba română al Universității E.L.T.E. din Budapesta (lector dr. Florin Cioban) și să facă, în același timp, o scurtă prezentare a proiectelor de cercetare derulate în cadrul Institutului de Filologie Română „A. Philippide”.
- ♦ Prof. univ. dr. Eugen Munteanu a fost confirmat, în octombrie 2011, membru titular al Uniunii Scriitorilor din România (numit în aprilie 2011).
- ♦ Prof. univ. dr. Eugen Munteanu a coordonat următoarele teze de doctorat, a căror susținere publică a avut loc în această perioadă: Mihaela-Cristina Rădulescu (Crețu), *Cazaniile lui Ilie Miniș, București, 1742. Ediție de text, studiu filologic și lingvistic (magna cum laude)*; Sabina Rotenștein, *Numele propriu în textul biblic românesc. Studiu asupra procesului de adaptare formală (magna cum laude)*; Silvia Baltă, *Cromatică biblică. Studiu filologic-comparativ asupra denumirilor pentru culori în tradiția biblică românească (summa cum laude)*; Ruxandra Nechifor, *Poetica personajului la Mircea Cărtărescu (magna cum laude)*; *Configurații pragmatice și lexicale ale limbii grecești din textele epistolare redactate de Compania negustorilor greci din Sibiu (secolele al XVIII-lea – al XIX-lea) (magna cum laude)*.

Redacția:

**Luminița Botoșineanu, Elena Dănilă, Ofelia Ichim,
Florin-Teodor Olariu**

Responsabil de număr: Florin-Teodor OLARIU

**INSTITUTUL DE FILOLOGIE ROMÂNĂ „A. PHILIPPIDE” • STRADA
CODRESCU, NR. 2 • IAȘI • 700478 • TEL./FAX: 004.0332/106508**

E-MAIL: secretariat@philippide.ro

WEB: <http://www.philippide.ro/>

ISSN 1582-5019